

**TARPINSTITUCINIS
BENDRADARBIAVIMAS
ĮGYVENDINANT VYSTOMOJO
BENDRADARBIAVIMO POLITIKĄ**

**UŽSIENIO ŠALIŲ
GERŪJŲ PRAKTIKŲ
PAVYZDŽIAI**

IŽANGA

Lietuvos Vystomojo bendradarbiavimo (VB) tarpinstitucinis veiklos planas (TVP), galiojantis iki 2022 m., nurodo, kad Lietuva šioje srityje sieks pasinaudoti „Lietuvos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų (VSIĮ), nevyriausybinių organizacijų ir verslo struktūrų **sukaupta gerąja patirtimi**—ją perduoti besivystančioms valstybėms, siekiančioms tapti demokratinėmis, sukurti rinkos ekonomiką ir integruotis į tarptautines struktūras.“

TVP taip pat numato, kad **dalijimasis Lietuvos reformų patirtimi** bus kertinis VB politikos prioritetas. Remiantis Europos Sąjungos (ES) lėšomis finansuota viešojo sektoriaus ekspertizės (VSE) studija (angl. Study on the EU and its Member States Mobilizing Public Sector Expertise for Development), dalijimasis ES šalių-narių sukaupta viešojo sektoriaus tobulinimo patirtimi taip pat yra įvardijamas kaip viena iš esminių priemonių, padėsiančių siekti Darnaus vystymosi tikslų.

Toks Europos Sąjungos dėmesys, skiriamas viešojo sektoriaus ekspertizei (VSE), yra ir svarbus pranašumas Lietuvai. Šalies VB agentūra—Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA)—jau ne vienerius metus organizuoja, koordinuoja ir vykdo ES lėšomis remiamas programas (pvz. Dvynių ir netiesioginio valdymo projektus), kuriose šalies viešojo sektoriaus ekspertai dalinasi viešojo valdymo gerųjų praktikų patirtimis su valstybių-partnerių institucijomis. Tokio pobūdžio **tarpekspertiniai žinių mainai** padeda besivystančioms šalims stiprinti jų valstybines institucijas bei jų teikiamų viešųjų paslaugų veiksmingumą, bei kelia darbuotojų viešojo valdymo kompetencijas.

VSE studijoje pateiktos rekomendacijos ES šalims-narėms, kuriomis remiantis būtų efektyviai mobilizuojama kiekvienos šalies viešojo sektoriaus patirtis ir gebėjimai. Šią viešojo sektoriaus tobulinimo patirtį yra skatinama naudoti kaip priemonę globaliems vystomojo bendradarbiavimo tikslams pasiekti. Visgi studijoje taip pat pabrėžiama, kad viešojo sektoriaus ekspertizės mobilizavimo procesas kelia ir tam tikrų iššūkių. Jiems įveikti, yra būtina užtikrinti, kad šalies institucijos, kurios yra atsakingos už VB politikos įgyvendinimą, turėtų **pagal aiškia tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistemą apibrėžtas funkcijas ir atsakomybes.**

Lietuvos Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatymas (toliau—įstatymas) numato CPVA kaip tiesiogiai už šalies vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinimą atsakingą instituciją. Tiek įstatyme numatytos CPVA funkcijos, tiek kitos agentūros veiklos yra tiesiogiai susijusios su VSE mobilizavimu tarptautiniuose vystomojo bendradarbiavimo procesuose. Vertinant Lietuvos tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistemos brandą pagal studijoje pateikiamas VSE rekomendacijas, yra svarbu apžvelgti **užsienio šalių agentūrų, atsakingų už VB politiką, oficialiai įtvirtintas funkcijas ir atsakomybes**, bei kaip tai lemia sėkmingą jų dalyvavimą minėtuose VB procesuose.

Šiai užduočiai gerai pasitarnauja 2018–2020 m. ES struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuoto projekto „Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinimo gerinimas bei Lietuvos viešojo valdymo institucijų ir jų darbuotojų gebėjimų stiprinimas“ parengta užsienio šalių vystomojo bendradarbiavimo teisinio reguliavimo apžvalga.

Šis dokumentas pateikia **esminius punktus iš užsienio šalių VB teisės aktų ir palygina Lietuvos CPVA ir kitų šalių agentūrų oficialiai įteisintų funkcijų panašumus ir skirtumus.**

Tikimasi, kad šio dokumento išvados padės identifikuoti sritis, kuriomis remiantis ateityje bus galima svarstyti oficialius CPVA funkcijų pokyčius, siekiant, kad Lietuva galėtų pilnai mobilizuoti savo VSE ES vystomojo bendradarbiavimo programų ir projektų įgyvendinimui.

**GERIEJI
UŽSIENIO
ŠALIŲ
PAVYZDŽIAI**

**AUSTRIJA
SLOVAKIJA
ČEKIJA
LIUKSEMBURGAS**

Austrijos, Slovakijos, Čekijos, Liuksemburgo pavyzdžių aktualumas Lietuvai

- Šios šalys turi santykinai panašų gyventojų skaičių, kaip ir Lietuva.

- Apžvelgiama naujų ir senų donorių šalių praktika VB politikoje. Pavyzdžiui, Austrija yra ilgalaikė VB donorė, o Slovakija pradėjo vykdyti VB politiką tuo pačiu metu, kaip ir Lietuva.

- Apžvelgiamos skirtingos VB politikos apimtys. Austrijos oficiali parama vystymuisi (OPV) siekia 0,3% bendro nacionalinio produkto (BNP), tuo tarpu Slovakijos – 0,13%. 2019 metais, Lietuvos OPV taip pat siekė 0,13% BNP, o Liuksemburgas skyrė 1% BNP. Čekija 2018 m. OPV skyrė 0,14% BNP.

- Priešingai negu Lietuva, šios šalys yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Paramos vystymuisi komiteto (PVK) narės. Šis komitetas nustato tarptautinius VB principus ir jo narių VB politikos gairės atitinka aukščiausius standartus.

- Visos šalys turi VB politiką įgyvendinančias agentūras:
 - Austrija: **ADA**, Austrian Development Agency
 - Slovakija: **SAIDC**, Slovak Agency for International Development Cooperation (**SAIDC**)
 - Čekija: **CzechAid**
 - Luksemburgas: **LuxDev**, Luxembourg Development

- Visų šalių agentūros sėkmingai įgyvendina didelės apimties daugiašalius projektus, remiamus ES lėšomis:

- ADA 2011–2020 m. yra įgyvendinusi (dalis įgyvendinama šiuo metu) **26 projektus ir programas, remiamus Europos Komisijos (EK) lėšomis**, kurių bendras finansavimas siekia 168.2 mln. eurų.

- SAIDC, gavusi ES akreditaciją tiesioginiam ES subsidijų valdymui 2020 m., dar neturi netiesioginio EK projektų valdymo patirties. Nepaisant to, SAIDC turi patirties įgyvendinant **Bendro įgyvendinimo** (angl. Joint implementation, JI) ir **Bendro programavimo** (angl. Joint programming, JP) projektus Kenijoje, vykdomus su kitomis ES šalimis ir remiamus ES VB fondų lėšomis.

- CzechAid kasmet remia **trišalius projektus**, kur 50% visų išlaidų kofinansuoja trečioji organizacija, pvz. Europos Komisija. Trišalio bendradarbiavimo projektai čekų ekspertams suteikia vertingos patirties vykdant bendrus VB projektus su užsienio donorais. Šių projektų struktūra taip pat lemia gerokai didesnę biudžetą, nei tais atvejais, kai projektai yra finansuojami tik iš CzechAid biudžeto. 2017 m., tokiu būdu buvo vykdomi **29 projektai, jiems skirta 39 mln. Čekijos kronų (1,53 mln. eur.)**

- Liuksemburgo vystomojo bendradarbiavimo veikla pasižymi **kolektyvine veikla**. LuxDev dažnai savo veiklą prioritetinėse šalyse derina su ES Bendrojo įgyvendinimo projektais ir panašiomis programomis. Tarp 2014–2015 m., apie **25% dvišalės paramos** buvo skirta programoms, finansuojamoms kelių skirtingų donorų (16% daugiau, nei 2012-13). Liuksemburgo VB agentūra taip pat aktyviai prisideda prie Bendrų misijų (angl. joint missions) organizavimo prioritetinėse valstybėse, tokiose kaip Malis ir Senegalas, kas dar labiau **didina šalies matomumą ES**.

AUSTRIJA

Pagrindinis VB politiką reglamentuojantis dokumentas – **Austrijos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo įstatymas**, įtvirtintas 2003 m.

Pagrindiniai įstatymo punktai, įtvirtinantys institucijų bendradarbiavimą ir ADA funkcijas daugiašalėje (įskaitant ES), VB politikoje:

- programų ir projektų rengimas ir sutarčių sudarymas dėl VB priemonių pagal trejų metų VB programą ir jų įgyvendinimas;
- remti tvarų ekonominį, socialinį ir aplinkosaugos požiūriu suderinamą vystymąsi partnerėse šalyse, naudojant Austrijos potencialą;
- dalyvavimas daugiašaliuose vystomojo bendradarbiavimo projektuose Europos bendrijoje ir kitose tarptautinėse organizacijose, ypač sutelkiant finansavimą, taip pat tarpininkaujant įmonių ir plėtros organizacijų dalyvavimui plėtros projektuose;
- remti Austrijos plėtros darbuotojų ir ekspertų pasitelkimą, ypač tarptautinėse organizacijose ir institucijose;
- pagalba šalies užsienio reikalų ministrui visais esminiais vystymosi politikos klausimais, ypač rengiant trejų metų programą.

ADA turi pareigą sudaryti metinę veiklos programą, į kurią įtrauktas metinis biudžetas, prioritetai, tikslai, prognozės, veiklos ir administracinės priemonės, kurias tvirtina užsienio reikalų ministras.

AUSTRIJA

ADA lėšas sudaro valstybės skiriamos lėšos bei lėšos, kurias gauna už paslaugų teikimą.

ADA savo užduotims vykdyti gali įsteigti koordinavimo biurus užsienyje, gavus išankstinį užsienio reikalų ministro sutikimą.

Pagrindiniai skirtumai nuo Lietuvos VB politiką reglamentuojančių teisės aktų:

- Šalies VB politikos strateginius dokumentus rengia ne tik Užsienio šalių ministerija (URM), bet ir ADA
- ADA yra vienintelė šalies institucija, turinti įtvirtintą funkciją dalyvauti daugiašaliuose vystomojo bendradarbiavimo projektuose.
- Numatyta aiški ADA funkcija įgyvendinti ir administruoti visus VB projektus, įskaitant tarptautinių donorų lėšomis finansuojamų projektus.

SLOVAKIJA

Pagrindinis VB politiką reglamentuojantis dokumentas - **2015 m. Įstatymas dėl vystomojo bendradarbiavimo** ir dėl tam tikrų aktų pakeitimų ir papildymų.

Pagrindiniai įstatymo principai, įtvirtinantys institucijų bendradarbiavimą ir funkcijas daugiašalėje, įskaitant ES, VB politikoje:

Šalies URM yra nacionalinis VB koordinatorius, kuris:

- parengia VB strategiją;
- užtikrina VB veiklos įgyvendinimą;
- bendradarbiauja su nacionaliniais ir užsienio subjektais VB srityje;
- didina visuomenės informuotumą, žiniasklaidos, centrinių ir vietos valdžios institucijų, ir kitų dalyvių informuotumą apie VB ir gebėjimų stiprinimą;
- Vertina institucijų VB veiklą;
- Kontroliuoja SAIDC (Šalies VB agentūra) veiklą.

SAIDC yra biudžetinė organizacija, finansuojama URM lėšomis. Įstatyme numatyta, kad SAIDC, bendradarbiaudama su URM, įgyvendina VB, dalyvaudama šiose veiklose:

- subsidijos suteikimas;
- finansinio įnašo suteikimas;
- pirkimo sutarties sudarymas (pirkimas);
- žinių ir patirties perdavimas; valstybinio kilnojamojo turto dovanojimas;
- ES VB finansinių priemonių įgyvendinimas bei kitos Vyriausybės priimtoms priemonės;
- Kartu su URM rengia VB strategiją, kryptis, veiklos ataskaitą ir kitus dokumentus;
- vadovaujantis su agentūra sudaryta sutartimi kontroliuoja VB veiklose dalyvaujančių subjektų veiklą;

SLOVAKIJA

ES finansinių VB priemonių įgyvendinimas įstatyme yra nurodytas kaip VB priemonė. Šią priemonę gali įgyvendinti SAIDC arba Slovakijos eksporto ir importo bankas „Eximbanka.“

Pagrindiniai skirtumai nuo Lietuvos VB politiką reglamentuojančių teisės aktų:

- Šalies URM priskirta funkcija parengti 5 metų trukmės VB strategiją;
- Slovakijoje yra numatyta, kad visų VB projektų, įskaitant tarptautinių donorų lėšomis finansuojamų projektų, įgyvendinimas yra sutelktas SAIDC rankose. Tuo tarpu Lietuvoje, CPVA tarptautinių donorų lėšomis finansuojamų projektų administravimo funkcija yra numatyta tik dalinai. Kitos institucijos ir įstaigos projektus gali įgyvendinti pačios, jei nėra numatoma, kad CPVA tai galėtų atlikti efektyvesniu būdu.

ČEKIJA

- Esminis proveržis Čekijos vystomojo bendradarbiavimo politikoje buvo pasiektas 2013 m. šaliai tapus Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) nare ir gavus šios organizacijos rekomendacijas, kaip pagerinti vystomojo bendradarbiavimo politikos sritį.
- Pagrindinis VB politiką reglamentuojantis dokumentas – **Čekijos Respublikos Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatymas (2010 m.)**
- Pagrindiniai įstatymo punktai, įtvirtinantys institucijų bendradarbiavimą ir CzechAid funkcijas daugiašalėje, įskaitant ES, VB politikoje:
- VB srityje Užsienio reikalų ministerija:
 - teikia Vyriausybei **vystomojo bendradarbiavimo strategiją** ir kryptis;
 - rengia metinį **vystomojo bendradarbiavimo planą** ir teikia jį tvirtinti Vyriausybei;
 - priima sprendimus dėl **oficialios paramos vystymuisi užsienio šalims**;
 - skiria lėšas **užsienio šalių viešosioms institucijoms** pagal numatytus bendradarbiavimo principus;
 - **koordinuoja kitų vyriausybinių institucijų veiklas**, susijusias su vystomuoju bendradarbiavimu;
 - pagal Europos Sąjungos **nuostatus remia Čekijos subjektus, siekiančius įgyvendinti VB projektus**, finansuojamus užsienio donorų;
 - atlieka vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos projektų **vertinimą**.
 - Užsienio reikalų ministerija taip pat bendradarbiauja vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos srityje su ES institucijomis, bei keičiasi informacija su Europos Komisija.

ČEKIJA

- Čekijos vystomojo bendradarbiavimo agentūra (Czech Development Agency–CzechAid) buvo įsteigta užsienio reikalų ministerijos, pagal įstatymą „**Dėl tarptautinio bendradarbiavimo vystymuisi ir humanitarinės pagalbos užsienyje**“.
- **Agentūra įkurta 2008 m.** ir yra tiesiogiai priklausoma nuo Užsienio reikalų ministerijos bei atsakinga už vystomojo bendradarbiavimo projektų įgyvendinimą.
- Pagal įstatymą, CzechAid:
 - **atsako už vystomojo bendradarbiavimo veiklas** pagal URM numatytą strategiją ir planą;
 - **atsako už humanitarinės pagalbos projektų įgyvendinimą** pagal Užsienio reikalų ministerijos reikalavimus;
 - **skiria subsidijas** Čekijos Respublikos subjektams pagal vystomojo bendradarbiavimo planą; kitos subsidijos gali būti skiriamos tik gavus Užsienio reikalų ministerijos sutikimą.
- Be Čekų vystomojo bendradarbiavimo agentūros CzechAid, įstatyme taip pat numatomos funkcijos ir kitoms institucijoms:
 - **Vidaus reikalų ministerijai**, kuri pagal įstatymą teikia humanitarinę pagalbą Europos Sąjungos narėms bei Europos Ekonominės erdvės valstybėms ir sprendžia dėl šios pagalbos apimties ir formos. Dėl humanitarinės pagalbos teikimo atsiskaitoma Užsienio reikalų ministerijai.
 - **Valstybinių materialinių rezervų administracijai**, kuriai pavesta sukurti humanitarinės pagalbos rezervus pagal Užsienio reikalų ar Vidaus reikalų ministerijos reikalavimus. Tokiu būdu sukurti valstybiniai materialiniai rezervai priskiriami nenumatytoms situacijoms.

ČEKIJA

Kiti esminiai faktai:

- Čekijos vystomasis bendradarbiavimas yra pasirinkęs **prioritetines šalis ir prioritetinius sektorius.**
- Prioritetinės šalys, kuriose Čekija įgyvendina svarbiausius vystomojo bendradarbiavimo projektus: **Moldova, Sakartvelas, Bosnija ir Hercegovina, Kambodža, Zambija, Etiopija.**
- Prioritetinėse šalyse yra įgyvendinami savivaldybių darbuotojų kompetencijų stiprinimo, vandens tiekimo, medicinos paslaugų kokybės gerinimo projektai.
- Pagrindinis darbas, renkant informaciją, bendradarbiaujant su vietinėmis organizacijomis, tarptautiniais donoriais ir kt. suinteresuotomis šalimis vyksta **ambasadose**. Ambasadų puslapiuose paskelbtos formos poreikiui surinkti. Tuomet atliekama analizė, koks tai turėtų būti projektas (tiesioginio finansavimo, dvišalio bendradarbiavimo ar pan.)
- Rolių ir atsakomybių pasiskirstymas:
 - Agentūra yra atsakinga už darbus nuo projekto identifikavimo, poreikio suformulavimo iki įgyvendinimo bei rezultatų stebėjimo. CzechAid nėra atsakingi už projektų vertinimą. Tai – URM atsakomybė.
 - **URM formuoja politiką, CzechAid – įgyvendina.**
 - URM rengia strategiją, nustato šalis partneres, temas, vertina projektų formą (dvišalis projektas, tiesioginis finansavimas ar kita forma). **URM kartu su CzechAid rengia vystomojo bendradarbiavimo programas partnerėms šalims.**

ČEKIJA

- Biudžetas:
 - 2018 m. CzechAid biudžetas buvo **20 mln. Eur**, 47 proc. skelbiami viešieji pirkimai, 41 proc. kvietimai (dalyvauti gali tik Čekijos subjektai), 12 proc. bendradarbiavimas su kitais donoriais.
 - CzechAid projektams lėšos yra skiriamos iš **vystomojo bendradarbiavimo biudžeto**, kuris sudarytas Čekijos vyriausybės vieneriems metams. CzechAid biudžetas yra skirstomas **prioritetinėms šalis, sektoriams**.
 - Daugiamečių projektų atveju, sutartys pasirašomos kiekvienais metais dėl einamųjų metų sąmatos.
 - 2018 m. vystomajam bendradarbiavimui buvo skirta **6.639 milijardų Čekijos kronų**, 0,13 proc. BNP.
- Čekijoje egzistuoja **vystomojo bendradarbiavimo tarpinstitucinė taryba**, kurią sudaro ministerijos, vystomojo bendradarbiavimo NVO atstovai, savivaldybių asociacijos atstovai. Ši taryba yra atsakinga už vystomojo bendradarbiavimo programą, finansinį planavimą (sudaromas 3 metų planas), ir politikos planavimą. Vystomojo bendradarbiavimo taryba teikia pasiūlymą vyriausybei dėl remiamų sektorių prioritetinėse šalyse. Tuo tarpu vyriausybė priima sprendimą, kokie sektoriai turi būti remiami tose šalyse. Biudžetas priimamas yra kasmet, tačiau turi būti numatytas planas, koks bus biudžetas ateinančius 2 metus į priekį.

LIUKSEMBURGAS

- Liuksemburgo vystomąjį bendradarbiavimą sudaro **Užsienio ir Europos reikalų ministerija (MAEE)**, vykdomoji agentūra „Lux-Development“ („**LuxDev**“) ir **Finansų ministerija**.

- MAEE Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinių reikalų direktoratas yra atsakingas už Liuksemburgo vystomojo bendradarbiavimo politikos kūrimą ir įgyvendinimą, o vystomojo bendradarbiavimo agentūra „**LuxDev**“ valstybės vardu vykdo **maždaug trečdalį dvišalės Liuksemburgo OPV**. Finansų ministerija yra atsakinga už daugiašales iniciatyvas su tarptautinėmis finansų institucijomis.

- 1996 m. sausio 6 d. **Įstatymas dėl vystomojo bendradarbiavimo** sudaro teisinį Liuksemburgo vystomojo bendradarbiavimo pagrindą. Šis įstatymas kurtas, siekiant pritaikyti ir konsoliduoti įvairius teisinius tekstus, galiojančius šioje srityje nuo anksčiau.

Kiti svarbūs faktai:

- **Vystomojo bendradarbiavimo fondas**. Jo tikslas– prisidėti prie vystomojo bendradarbiavimo finansavimo besivystančiose šalyse šiose srityse:
 - dvišalis bendradarbiavimas;
 - bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis;
 - bendradarbiavimas su Liuksemburgo nevyriausybinėmis organizacijomis;
 - bendradarbiavimui su pareigūnais, pagalbos darbuotojais, stipendininkais ir stažuotojais.

LIUKSEMBURGAS

Įdomu yra tai, kad fondo veiklai taip pat yra išgryninti **prioritetiniai veiklos sektoriai**. Tai padeda VB ekspertams iš Liuksemburgo teikti paraiškas nuosekliai ir tikslingai, žinant konkrečias šalies stipriąsias puses ir strateginius prioritetus.

Fondo veikla besivystančiose šalyse apima šiuos sektorius:

- socialinė veikla, įskaitant sveikatos apsaugą, būstą, švietimą, profesinį mokymą ir lyčių lygybės skatinimą;
- techninė pagalba;
- ekonominis ir pramoninis bendradarbiavimas;
- bendradarbiavimas aplinkos srityje;
- regioninis bendradarbiavimas;
- kultūrinis ir mokslinis bendradarbiavimas;
- veiksmai žmogaus teisių ir demokratijos srityje;
- vystomasis švietimas.

Fondas gali teikti **tiesioginę pagalbą**, finansuodamas viešųjų ar privačių, nacionalinių ar tarptautinių organizacijų programas ar projektus. Taip pat **investuodamas** arba atlikdamas tyrimus, susijusius su įvairiomis investicijų formomis.

Intervencijos gali būti finansuojamos įnašais ar finansinėmis dotacijomis.

Intervencijos gali būti finansuojamos bendru ministro sprendimu, palūkanų subsidijomis ar kreditais.

IŠVADOS

1 LENTELĖ – ĮSTATYME APIBRĖŽTŲ ĮGALIOJIMŲ Palyginimas tarp skirtingų VB Agentūrų

FUNKCIJA	ADA	SAIDC	CzechAid	CPVA
<i>Įgyvendina ir administruoja dvišalius projektus</i>	Įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str. 1 p.).	Įstatyme įtvirtinta funkcija (5 str. 5 p.) ir SAIDC statute (2 str. 2 p.).	Įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str., 1 p.)	Įstatyme dalinai įtvirtinta funkcija (7 str. 3 ir 4 p.). Gali atlikti ir kitos institucijos jei CPVA negali to padaryti efektyviau.
<i>Renka informaciją apie konkursus dėl VB projektų, kurie finansuojami tarptautinių donorų lėšomis ir teikia šią informaciją kitoms institucijoms</i>	Funkcija įstatyme nėra numatyta	Funkcija įstatyme nėra numatyta	Informacijos rinkimas priskirtas URM (7 str. 3 p.)	Įstatyme įtvirtinta funkcija (7 str. 3 p.). Veikla vykdoma kartu su URM.
<i>Rengia paraiškas ir bendradarbiavimo susitarimus projektams ir programoms, kurie finansuojami tarptautinių donorų lėšomis</i>	Įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str. 3 p.).	Funkcija įtvirtinta SAIDC statute (2 str. 1 p.).	Įstatyme įtvirtinta funkcija (įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str., 4 p.)	Įstatyme dalinai įtvirtinta funkcija (7 str. 4 p.). Funkcija apibrėžia tik dalyvavimą konkursuose dėl finansavimo.
<i>Daugiašalių projektų, remiamų tarptautinių donorų lėšomis, įgyvendinimas</i>	Įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str. 3 p.).	Įstatyme įtvirtinta funkcija (5 str. 5 p.).	Įstatyme ir strategijoje įtvirtinta funkcija (8 str., 1 p.)	Įstatyme dalinai įtvirtinta funkcija (7 str. 4 p.). Gali atlikti ir kitos institucijos.
<i>Didina viešojo sektoriaus darbuotojų gebėjimus rengti ir įgyvendinti VB veiklą.</i>	Įstatyme įtvirtinta funkcija (8 str. 4 p.).	Funkcija įtvirtinta SAIDC statute (2 str. 1 p.).	Įstatyme ir strategijoje įtvirtinta funkcija (8 str., 4 p.)	Įstatyme įtvirtinta funkcija (7 str. 3 p.).
<i>VB programos/strategijos rengimas</i>	Įstatyme įtvirtinta funkcija prisidėti prie URM strategijos rengimo (8 str. 1 ir 5 p.).	Įstatyme (5 str. 5 p.) ir SAIDC statute (2 str. 2 p.) įtvirtinta funkcija prisidėti prie URM strategijos rengimo.	Įstatyme ir strategijoje įtvirtinta funkcija (8 str., 4 p.)	Funkcija įstatyme nėra numatyta

- Įdomu yra tai, kad Liuksemburgo vystomojo bendradarbiavimo agentūra LuxDev nėra valstybinė institucija, kaip CzechAid, ADA, SAIDC ar CPVA. **LuxDev yra uždara akcinė bendrovė**, kurios pagrindiniai akcininkai — Liuksemburgo valstybė (98%) bei Nacionalinė investicijų kredito bendrovė (2%). Privatus statusas leidžia Agentūrai dirbti dinamiškiau ir lanksčiau. Jos direktorių tarybą sudaro Liuksemburgo vyriausybės, profesinių asociacijų, sąjungų, NVO federacijos atstovai, du privatūs asmenys ir vykduojantysis direktorius.
- **Dvišaliai projektai:** Visos aukščiau išvardintos agentūros (išskyrus LuxDev) turi aiškiai įstatyme įvardytą mandatą vykdyti ir administruoti dvišalius projektus. Nors LuxDev konkrečiai nėra minima įstatyme, ši agentūra yra pagrindinė veikėja šalies dvišalio bendradarbiavimo sistemoje.
- **Informacijos rinkimas:** Šiuo aspektu matomi akivaizdūs skirtumai: nei ADA nei SAIDC nėra numatyta rinkti informacijos apie VB projektų konkursus, Čekijoje tą daro Užsienio reikalų ministerija, o Lietuvoje ši užduotis įstatyme oficialiai priskiriama CPVA bei URM.
- **Tarptautinių donorų lėšomis finansuojamų konkursinių paraiškų rengimas:** Ši funkcija yra įstatymiškai įtvirtinta visuose mūsų nagrinėtuose pavyzdžiuose, tačiau Lietuvoje ji įtvirtinta tik dalinai, t.y. tik apibrėžiama funkcija teikti paraiškas finansavimui gauti.

- **Daugiašaliai projektai:** projektų, remiamų tarptautinių donorų lėšomis, įgyvendinimo funkcija yra įstatymiškai įtvirtinta visuose nagrinėtuose užsienio šalių agentūrų pavyzdžiuose, o pačios agentūros yra įstatymiškai įtvirtintos kaip esminės vystomojo bendradarbiavimo veiklas vykdančios institucijos. Lietuvoje ši funkcija yra mažiau centralizuota, dėl to neretai kyla neaiškumų dėl tam tikrų atsakomybių pasidalijimo ir užduočių vykdymo.
- **Viešojo sektoriaus gebėjimų stiprinimas:** Visoms šioms agentūroms įstatymiškai yra numatyta funkcija prisidėti prie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų gebėjimų rengti ir įgyvendinti vystomojo bendradarbiavimo projektus tobulinimo.
- **Vystomojo bendradarbiavimo strategijos rengimas:** Visoms agentūroms, išskyrus CPVA, yra pagal įstatymą numatyta prisidėti formuojant vystomojo bendradarbiavimo strategiją *kartu su šalies Užsienio reikalų ministerija*.
- **Prioritetiniai sektoriai:** Kaip buvo pastebėta Viešojo sektoriaus ekspertizės studijoje, tam, kad Lietuva galėtų sėkmingai mobilizuoti vystomojo bendradarbiavimo priemones, tokias kaip viešojo sektoriaus ekspertizė, yra būtina užtikrinti, kad šalies institucijos, kurios yra atsakingos už VB politikos įgyvendinimą, turėtų **pagal aiškią tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistemą apibrėžtas funkcijas ir atsakomybes**. Tačiau lygiai taip pat svarbu yra ir apibrėžti prioritetinius sektorius ir sritis, kur Lietuva turi daugiausia patirties, kurią būtų galima sėkmingai panaudoti VB veiklose. Kaip matome iš pavyzdžių, aiškus prioritetinių sektorių ir geografinių regionų ar šalių išsigryninimas yra EBPO geroji praktika bei kertinis veiksnys, leidžiantis kitų šalių VB agentūroms pozicionuoti save kaip lyderes konkrečiose srityse. Lietuvai svarbu išgryninti bent keletą sričių, kuriose Lietuva būtų pozicionuojama kaip turinti geriausias ekspertines žinias, ir tai viešinti įvairiais kanalais: dvišaliuose VB projektuose, Europos Komisijai, ES delegacijoms, šalims partnerėms ir kt. Tokiu būdu sėkmingai kurtume savo prekės ženklą (kaip, pvz. SlovakAid). Tai didintų tikimybę, kad Europos Komisija, ES delegacijos, VB partnerės-šalys matys Lietuvą kaip ekspertę tose srityse ir teiks pirmenybę būtent Lietuvos įtraukimui į projektus.
- Sekant užsienio šalių gerųjų praktikų pavyzdžiais, yra įprasta į **strategijos kūrimą bei VB programavimo procesą** įtraukti ir VB agentūras. CPVA, kaip didelę VB patirtį turinti akredituota agentūra, galėtų turima informacija prasmingai prisidėti prie panašių strategijų ruošimo bei didelio masto programavimo procesų. Tai galėtų būti tiesiogiai įvardyta įstatyme kaip viena iš funkcijų, priskirtų CPVA.

The image features a solid yellow background. On the right side, there is a thick black vertical line. A large white circle is positioned on the right, partially overlapping the black line. The word "ŠALTINIAI" is written in bold, black, uppercase letters inside the white circle.

ŠALTINIAI

Austrija

- **Austrijos VB projektų duomenų bazė:** <https://bit.ly/2QOi0BR>
- **Austrijos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo įstatymas:** <https://bit.ly/3fiziAL>
- **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2020 m. Austrijos VB politikos apžvalga:** <https://bit.ly/3hS1FY8>
- ES struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamo projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0006 „Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinimo gerinimas bei Lietuvos viešojo valdymo institucijų ir jų darbuotojų gebėjimų stiprinimas“ paruošta **Slovakijos Respublikos ir Austrijos Respublikos vystomąjį bendradarbiavimą reglamentuojančios teisinės bazės apžvalga.**

Slovakija:

- **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2019 m. Slovakijos VB politikos apžvalga:** <https://bit.ly/3uk4qnE>
- ES struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamo projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0006 paruošta **Slovakijos Respublikos ir Austrijos Respublikos vystomąjį bendradarbiavimą reglamentuojančios teisinės bazės apžvalga.**
- **SAIDC agentūros ir ES projektų duomenys:** <https://bit.ly/2StFgWb>;
<https://bit.ly/3ywaLjb>
- **Slovakijos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo įstatymas:** <https://bit.ly/2TjpGgr>
- **SAIDC statutas:** <https://bit.ly/3fCit2k>
- **Slovakijos Užsienio ir Europos reikalų ministerijos pranešimas dėl Europos Komisijos SAIDC akreditacijos:** <https://bit.ly/2T8hIMm>

ČEKIJA

- **Vystomojo bendradarbiavimo įstatymas ir jame įtvirtintos agentūros funkcijos:** <https://bit.ly/3uq2biM>
- **Vystomojo bendradarbiavimo 2018-2030 strategija:** <https://bit.ly/3hQE9C>
- **Vystomojo bendradarbiavimo profilis (EBPO):** <https://bit.ly/3wA9OnU>
- **Trišalis bendradarbiavimas:** <https://bit.ly/3ulvfHQ>

LIUKSEMBURGAS

- **Vystomojo bendradarbiavimo įstatymas ir jame apibrėžtos skirtingų institucijų funkcijos:** <https://bit.ly/3vop8Ei>
- **Vystomojo bendradarbiavimo 2030 strategija:** <https://bit.ly/3yvveg6>
- **Vystomojo bendradarbiavimo profilis (EBPO):** <https://bit.ly/3bRLNB6>
- **EBPO Paramos vystymuisi komiteto atlikta Liuksemburgo VB analizė:** <https://bit.ly/3i4V8cP>

Kita:

Viešojo sektoriaus ekspertizės studija: <https://bit.ly/3uk8zYP>